

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 2Cdo/19/2021
Identifikačné číslo spisu: 1314218472
Dátum vydania rozhodnutia: 30.03.2022
Meno a priezvisko: Mgr. Renáta Gavalcová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2022:1314218472.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Petrikovej a členiek senátu Mgr. Renáty Gavalcovej a JUDr. Márie Trubanovej, PhD., v spore žalobcu T. B., bývajúceho v T., zastúpeného JUDr. Helenou Kontrovou, advokátkou, so sídlom v Semerove 414, proti žalovanej W. L., bývajúcej v J., o zaplatenie 10.800 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Bratislava III pod sp. zn. 12C/229/2014, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 30. januára 2020 sp. zn. 9Co/33/2019, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a .

Žalovaná má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava III (ďalej aj ako „súd prvej inštancie“ a „okresný súd“) rozsudkom zo 17. januára 2018 č. k. 12C/229/2014-288 zamietol žalobu žalobcu o zaplatenie sumy 10.800 eur s prísl. a žalovanej priznal náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Žalobca dôvodil tým, že je závetný dedič po neb. E. T., zomr. Z., a finančnú hotovosť spadajúcu do dedičstva vo výške 10.800 eur žalovaná po úmrtí E. T. vzala a odmieta mu ju vydať. Súd prvej inštancie vec právne posúdil podľa § 451 ods. 1 a 2; § 489 Občianskeho zákonníka a na základe vykonaného dokazovania skonštatoval, že na vkladnej knižke E. a C. T., vedenej v G., bol zostatok na účte ku 21.11.2011 vo výške 3,32 eur, čo bolo 2,5 roka pred ich smrťou. Žiadne značné finančné prostriedky nemali, ako to vyplynulo aj pri vypořádání ich dedičstva. Podľa rozhodnutia Sociálnej poisťovne a. s., mali manželia T. nízke starobné dôchodky, spolu cca 500 eur. Z Čestného prehlásenia G. a C. T., mal za preukázané, že už v auguste 2010, teda 2, roka pred smrťou sa od nich dozvedeli, že veľkú časť peňazí už minuli, nechali si vybudovať pomník za cca 3.500 eur, nakúpili rôzne veci do domácnosti, žalobcovi dali peniaze na traktor a pílu, na ich dohovárание im v telefonickom rozhovore potvrdili, že peniaze na svoje pohreby zverili žalovanej, vo výške 2.500 eur. O tejto sume vedela a potvrdila ju aj žalovaná. O sume 11.300 eur, existenciu ktorej tvrdil žalobca, ani rodinní príslušníci z ČR, ani žalovaná, ako rodinný príslušník, nevedeli. Súd prvej inštancie za vyvrátené tvrdenie žalobcu považoval, že v dome sa nachádzala žalovaná suma, že túto vzala žalovaná,

pričom iba tvrdil, že peniaze videl, tieto neprepočítaval, čím nebola preukázaná vôbec existencia týchto peňazí. Žalovaná sa o túto sumu obohatiť nemohla, lebo táto zostala iba v rovine fiktívnej, preto bolo irelevantné skúmať, či na úkor žalobcu mala získať majetkový prospech plnením bez právneho dôvodu, z neplatného právneho úkonu, z právneho dôvodu, ktorý odpadol, ale malo ísť o majetkový prospech získaný z nepoctivých zdrojov, čo bližšie nešpecifikovala ani jeho právna zástupkyňa, a za danej situácie, bez predloženia dôkazov, by išlo iba o špekuláciu. Pokiaľ žalobca tvrdil, že nárok na zaplatenie žalovanej sumy si odvodzuje od Osvedčenia o dedičstve po zomr. E. T., súd oboznámením sa s predmetným dedičským spisom zistil, že žalovaná ani nepatrila do okruhu zákonných dedičov. V konaní v dôsledku úmrtia jeho manželky, C. T., matka žalovanej I. T., by bola patrila do okruhu zákonných dedičov, ako sestra C. T., avšak nakoľko notárka závet v prospech žalobcu vyhlásila za platný, s I. T. sa ďalej nekonalo, a jej námietky ohľadom žalovanej sumy nikto doposiaľ neskúmal. Keďže žalovanú sumu, okrem tvrdenia žalobcu nikto nevidel, nebolo pochopiteľne ani možné a preukázané, že by ju žalovaná odcudzila, a preto súd žalobu ako nedôvodnú v celom rozsahu zamietol.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej aj ako „odvolací súd“ a „krajský súd“) rozsudkom z 30. januára 2020 sp. zn. 9Co/33/2019 potvrdil napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie a určil, že žalovaná má voči žalobcovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %. Odvolací súd konštatoval, že žalobcovi sa nepodarilo spoľahlivo preukázať, že v dome sa nachádzala žalovaná suma, a že túto vzala žalovaná, teda, že žalovanej vznikol majetkový prospech, ktorý získala na úkor žalobcu. Žalobca teda v konaní nepreukázal prvý zo základných predpokladov vzniku zodpovednosti za bezdôvodné obohatenie, a to získanie bezdôvodného obohatenia žalovanou, a preto je bezpredmetné skúmanie ďalších predpokladov, resp. zaoberať sa samotnými skutkovými podstatami bezdôvodného obohatenia, ako to správne konštatoval aj súd prvej inštancie. Dôvodom na zrušenie napadnutého rozsudku podľa námietky uplatnenej v odvolaní je nevykonanie navrhnutých dôkazov - výsluchu svedkov Y. T. a S. J.. Súd prvej inštancie v odôvodnení svojho rozhodnutia nevykonanie navrhnutého dôkazu považoval za nadbytočné, tento postup riadne v zdôvodnení rozsudku odôvodnil so záverom, s ktorým sa stotožňuje aj odvolací súd, a preto nevykonanie navrhovaného dôkazu nepredstavuje porušenie práva na spravodlivý súdny proces. Pochybenie súdu prvej inštancie považoval žalobca aj v neodstránení rozporov týkajúcich sa zdravotného stavu C. T., ako aj tvrdenia, že žalovaná suma tvorí BSM. Pre zodpovedania kľúčovej otázky, o vzniku majetkového prospechu žalovanej na úkor žalobcu, sú tieto tvrdenia, hoc aj rozporuplné, úplne bezpredmetné, keďže svojím obsahom nemôžu mať žiadnu vypovedaciu schopnosť. Žalobca v snahe zhojiť absenciu dôkaznej povinnosti preukazujúcej vznik bezdôvodného obohatenia na strane žalovanej k odvolaniu predložil nové dôkazy. V danom prípade nebolo možné v odvolacom konaní na „nový dôkaz“ prihliadnúť, keďže sa jedná o neprípustnú novotu v odvolacom konaní podľa § 366 CSP. O náhrade trov konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1, 2 v spojení s § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP. Žalovaná bola v odvolacom konaní v celom rozsahu úspešná a vznikol jej nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %. Vyslovil, že o výške náhrady trov konania v zmysle § 262 ods. 2 CSP rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej aj ako „dovolateľ“) dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzoval z § 420 písm. f/ a § 421 ods. 1 CSP. Dovolateľ považuje za nesprávny záver súdov v tom, že neprišlo k získaniu danej sumy žalovanou. Na základe vykonaného dokazovania má za to, že žalovaná získala bezdôvodné obohatenie. Dovolateľ namieta to, že súd prvej inštancie a odvolací súd nesprávne vyhodnotili dôkazy a skutkové okolnosti, ako aj nesprávnym procesným postupom znemožnili strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, keď neboli vykonané niektoré navrhované dôkazy (výsluchy svedkýň Y. T. a S. J.). Na záver dovolateľ navrhol, aby dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a žiada priznať náhradu trov konania na súde prvej inštancie a odvolacom súde spočívajúcich v zaplatenom súdnom poplatku. Zároveň žiada rozhodnúť aj o trovách dovolacieho konania.

4. Žalovaná vo svojom vyjadrení k dovolaniu uviedla, že súde umožnili strane žalobcu, aby uskutočnila jej patriace procesné práva na spravodlivý proces a vec posúdili právne správne. Tvrdenia žalobcu sú

lož, účelové zavádzanie a tým zámerné predlžovanie súdnych konaní. Súd prvej inštancie vykonal a dôkladne preveril všetky dôkazy navrhnuté žalobcom a jeho právnou zástupkyňou, pričom bolo na to dosť času, pretože bolo až päť pojednávaní predmetného sporu. Právna zástupkyňa žalobcu na pojednávaní 18. októbra 2017 uviedla, že iné návrhy na dokazovanie nemá. Súd prvej inštancie sa taktiež navyše precízne oboznámil s celým sledom udalostí. Žalobca nepredložil žiaden hodnoverný dôkaz, ktorým by preukázal svoje tvrdenie o skutočnej existencii peňazí a výšky ich sumy, ktorá sa mala nachádzať v dome manželov T. v čase smrti E. T.. Žalobca nepredložil žiaden hodnoverný dôkaz, ktorým by preukázal svoje tvrdenie, že došlo k prevzatíu žalovanou ním požadovanej hotovosti. Žalovaná navrhla, aby dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu potvrdil, a aby žalobcu zaviazal na náhradu trov právneho zastúpenia v rozsahu 100 %.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej ako „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie bolo podané včas (§ 424 CSP) a to oprávneným subjektom (§ 427 CSP), zastúpeným podľa § 429 ods. 1 CSP skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti, pričom zistil, že dovolanie nie je dôvodné.

6. V zmysle § 420 písm. f/ CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

7. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

8. Dovolateľ poukázal na to, že súd prvej inštancie a odvolací súd nesprávne vyhodnotili dôkazy a nevykonali niektoré navrhované dôkazy.

9. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (por. sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

10. Vo vzťahu k námietke dovolateľa, že súd prvej inštancie navrhnuté dôkazy nevykonal a ani odvolací súd sám navrhnuté dôkazy nevykonal, pričom namietal aj nesprávne vyhodnotenie dôkazov, dovolací súd uvádza, že dokazovanie je časť civilného konania, v rámci ktorej si súd vytvára poznatky potrebné na rozhodnutie vo veci. Právomoc konať o veci, ktorej sa týka žaloba, v sebe obsahuje i právomoc posúdiť to, či a aké dôkazy na zistenie skutkového stavu sú potrebné a akým spôsobom sa zabezpečí dôkaz na jeho vykonanie (I. ÚS 52/03). Súd nie je v civilnom sporovom konaní viazaný návrhmi strán na vykonanie dokazovania a nie je povinný vykonať všetky nimi navrhované dôkazy. Posúdenie návrhu na vykonanie dokazovania a rozhodnutie o tom, ktoré z navrhnutých dôkazov budú v rámci dokazovania vykonané, je vecou súdu, nie procesných strán. Pokiaľ súd v priebehu civilného konania nevykoná všetky navrhované dôkazy alebo vykoná iné dôkazy na zistenie rozhodujúcich skutočností, nemožno to považovať za vadu zmätočnosti (viď R 125/1999).

10.1. V rozhodovacej praxi najvyššieho súdu sa ustálil názor, podľa ktorého nedostatočné zistenie skutkového stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu nie je vadou konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP (porovnaj sp. zn. 1 Cdo 41/2017, 2 Cdo 232/2017, 3 Cdo 26/2017, 4 Cdo 56/2017, 5 Cdo 90/2017, 7 Cdo 11/2017, 8 Cdo 187/2017). Súlad tohto právneho názoru s Ústavou Slovenskej republiky posudzoval ústavný súd, nedospel však k záveru o jeho ústavnej neutržateľnosti (II. ÚS 465/2017, III. ÚS 40/2020).

10.2. Dovolací súd poznamenáva, že pokiaľ dovolateľ namieta nevykonanie výsluchov svedkýň Y. T. a S. J., ktoré výsluchy boli podľa dovolateľa potrebné na preukázanie existencie sumy 10.800 eur, na pojednávaní pred súdom prvej inštancie konanom 18. októbra 2017 za prítomnosti oboch sporových strán a ich právnych zástupcov, právna zástupkyňa žalobcu v závere pojednávania uviedla, že upúšťa od výsluchu p. J., pretože jej výpoveď je uvedená v pripojenom trestnom spise a iné návrhy na dokazovanie nemá. Následne sporové strany na otázku súdu, či majú návrhy na doplnenie dokazovania uviedli, že nemajú žiadne návrhy (pozri č. I. 257 v spise). Z uvedeného tak vyplýva, že námietka dovolateľa o nevykonaní navrhnutých dôkazov nie je dôvodná, nakoľko samotný žalobca v konaní pred súdom prvej inštancie na ich výsluchu netrval a súhlasil s oboznámením sa s ich výpoveďami z trestného konania.

10.3. Z prieskumnej povahy dovolacieho konania a z charakteru dovolacieho konania teda vyplýva, že dokazovanie sa v ňom nevykonáva a dovolaciemu súdu ani neprislúcha prehodnocovať dôkazy vykonané v konaní na súdoch nižšej inštancie. To, akým spôsobom súd vykonáva a vyhodnocuje jednotlivé dôkazy, na ktoré prihliadne a v akej miere, je vždy vecou konajúceho súdu. Dovoláním sa nemožno domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi nižšej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Žalobcom tvrdené nesprávne hodnotenie dôkazov nie je preto spôsobilé založiť bez ďalšieho zmätočnosťnú vadu v zmysle § 420 písm. f/ CSP.

11. Pokiaľ námietka žalobcu po obsahovej stránke smerovala tiež k samotným právnym záverom súdov oboch inštancií, na ktorých založili svoje rozhodnutia, dovolací súd uvádza, že nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu zmätočnosti v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ CSP a prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia (R 24/2017); tento právny záver považuje za ústavnoprávne akceptovateľný i ústavný súd (I. ÚS 61/2019).

12. Dovolateľ prípustnosť podaného dovolania vyvodil aj z ustanovenia § 421 ods. 1 CSP.

13. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

14. Z citovaných zákonných ustanovení je zjavné, že na to, aby mohol dovolací súd podrobiť dovoláním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu vecnému preskúmaniu v dovolacom konaní z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci, musia byť splnené predpoklady prípustnosti dovolania zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, uvedeného pod písmenom a/ až c/ ustanovenia § 421 ods. 1 CSP a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v zákone (§ 431 až § 435 CSP).

15. Dovolací súd ale nezistil prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP, teda že rozhodnutie záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. V tejto súvislosti dovolací súd dodáva, že v danom prípade, aby mohol pristúpiť k preskúmaniu uvedeného dovolacieho dôvodu, je nevyhnutné zo strany dovolateľa vymedziť konkrétnu právnu otázku, ktorá podľa jeho názoru, nebola dovolacím súdom riešená.

15.1. Dovolateľ v danom prípade podrobil kritike konanie a rozhodovanie odvolacieho súdu, obsérne vysvetľoval, v čom vidí nesprávnosť právneho záveru odvolacieho súdu, na ktorom založil rozhodnutie, s ktorým sa nestotožňuje, rozvíja s ním právnu polemiku, analyzuje ho a to i z hľadiska ďalších aspektov, avšak ani pri posudzovaní podaného dovolania z hľadiska jeho obsahu (§ 124 ods. 1 CSP) nemožno ustáliť, konkrétne ktorú právnu otázku (resp. otázky) riešenú odvolacím súdom považoval za

dosiaľ dovolacím súdom v súvislosti s namietaným neriešenú (§ 421 ods. 1 písm. b/ CSP).

15.2. Pokiaľ by dovolací súd absenciu konkrétne vymedzenej právnej otázky (otázok) nezohľadnil a napriek tomu by pristúpil a j k posúdeniu dôvodnosti podaného dovolania, uskutočnil by procesne neprípustný bezbrehý dovolací prieskum priečiaci sa cieľu sledovanému ustanovením § 421 ods. 1 CSP (porovnaj sp. zn. 1 Cdo 23/2017, 2 Cdo 117/2017, 3 Cdo 6/2017, 4 Cdo 95/2017, 7 Cdo 140/2017, 8 Cdo 78/2017). Ak by bez ohľadu na neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu [a na tom základe ho (dokonca) prípadne zrušil], porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane (II. ÚS 172/03).

16. Na záver dovolací súd konštatuje, že vzhľadom na neopodstatnenosť námietky dovolateľa, že konanie pred odvolacím súdom bolo postihnuté namietanou vadou vyplývajúcou z § 420 písm. f/ CSP, dovolanie žalobcu je v tejto časti prípustné, avšak nie je dôvodné. Dovolací súd preto rozhodol o jeho zamietnutí podľa § 448 CSP. Dovolanie uplatnené podľa ustanovenia § 421 ods. 1 CSP nebolo odôvodnené prípustnými dôvodmi a dovolacie dôvody neboli vymedzené spôsobom uvedeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP.

17. Žalovaná bola v dovolacom konaní úspešná, preto jej dovolací súd v zmysle ustanovenia § 453 ods. 1 s poukazom na ustanovenie § 255 ods. 1 CSP priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania voči žalobcovi v plnom rozsahu.

18. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.